

EEN HELDERE KIJK OP DE KERN VAN HET SOCIAAL WERK EN ACTIE!

In haar praktijk als coördinator in de vzw 't Huizeke, werd Kris geconfronteerd met het feit dat haar stagiairs Maatschappelijk werk over te weinig praktische tools beschikken. Ook thesisonderzoekingen bevestigden dit. Aangezien er geen pasklaar antwoord kon gegeven worden door de opleidingen ging Kris zelf op zoek. Zij kwam terecht bij „De gereedschapskist van de maatschappelijk werker” en ontmoette andere gelijkgezinde zoekenden. (MW.)

Rekening houdend met de steeds lagere theoretische vooropleiding van studenten sociaal werk, en met het feit dat we spreken over een professionele bachelor, lijkt het mij noodzakelijk dat we studenten ook(niet uitsluitend) een gereedschapskist meegeven die voor ons beroep rijkelijk gevuld is doorheen de jaren. Sociaal werkers zijn doeners, dus laten we daarop zeer pragmatisch inspelen. Hoe verzamel je zoveel mogelijk informatie over de (cliënt)situatie; hoe analyseer en orden je deze informatie? Welke instrumenten zet je nu in en heb je ter beschikking? Alle antwoorden op deze vragen vond ik in „de gereedschapskist voor de maatschappelijk werker” van H.J. De Mönnink. Bovendien staat overal de cliënt centraal en is het effect van de ingezette methoden en technieken meetbaar door de cliënt zelf. Dit effect is niet noodzakelijk een oplossing voor het gestelde probleem, maar doelt wel steeds op een verhoging van de levenskwaliteit van de cliënt. Hiertoe worden uiteraard methoden ingezet op micro-, meso- en macroniveau. Immers, zoals Jef Peeters zegt in zijn boek „Een veerkrachtige samenleving, sociaal werk en duurzame ontwikkeling”, uitg Epo: wat doe je als de sociale orde zelf de oorzaak is dat mensen geen zinvolle plaats kunnen innemen in deze sociale orde? Ook dan heeft het sociaal werk een missie.

De probleemstelling vanuit het maatschappelijk werkveld in Vlaanderen werd door mij als volgt geformuleerd: er is nood aan vernieuwde aandacht voor de gereedschapskist van de maatschappelijk werker in de opleiding

maatschappelijk werk, gezien stagiaires en pas afgestudeerde maatschappelijk werkers niet over de nodige methoden en technieken beschikken om efficiënt ingezet te kunnen worden als deskundige hulpverlener?.

De basismethoden en technieken van het maatschappelijk werk zijn nog maar zelden aanwezig. Men is in de opleiding doorgeschooten naar een specialisatie gelinkt aan een bepaalde stroming in de psychologie, of men is doorgeschooten naar sociale veranderingsprocessen waarin men het individu is kwijtgespeeld, of men heeft alles ingezet op wetenschappelijk onderzoek waarbij de mens en zijn omgeving beschouwd worden als indicatoren die meetbaar moeten gemaakt worden.

Door dit alles werd ook de identiteit van het maatschappelijk werk van langsom minder duidelijk. Wat doen we nu precies? Wat is het nu dat we echt goed kunnen? Waarin onderscheiden we ons van andere vakmensen?

Het heeft me teleurgesteld dat een vak waar ik bijzonder trots op ben, inwisselbaar geworden is. Criminoloog? Opvoeder? Psycholoog? Agoog? Ze mogen allemaal doen waar ik voor opgeleid ben: maatschappelijk werk. Ik vroeg ooit aan een beenhouwer of hij, als zelfstandige bekwame vakmens in de voedingsindustrie, ook bij een bakker aan de slag zou kunnen? Hij vroeg zich af hoe ik erbij kwam. In ons beroep mijnheer kan dit wel...

Uiteindelijk ging ik zelf op zoek en kwam terecht bij „de gereedschapskist van de maatschappelijk werker” van Herman De Mönnink. Een schatkist was het voor mij: geordend, toegankelijk, pragmatisch, in elke sector inzetbaar en onmiddellijk inzetbaar. Bovendien op elk niveau inzetbaar: micro, meso en macro. De basis voor elke maatschappelijk werker, ongeacht waar hij zou terecht komen.

Uiteraard gaat daaraan vooraf: waarom wil je dit allemaal doen, en zit daar ook in: wie ben jij dat je dit wil doen. Ik heb vastgesteld dat op de laatste vraag sterk ingegaan wordt in sommige hogescholen, op de eerste veel minder of te

eng (ik wil mensen helpen vind ik een weinig diepgaand antwoord want waar zit de context van deze mensen, de maatschappij,...) waardoor er een instroom komt van mensen die geen interesse hebben voor de wetmatigheden en krachtvelden in een maatschappij of aan hulpverlening doen om zichzelf te helpen..

Mijn vraag betreft dus een onderdeel: de alaambak (gereedschapskist). Ik begrijp de cirkelredenering van sommigen niet helemaal als die zeggen: hiermee lijkt het alsof we zeggen: dit is het probleem, zet deze methode in en het is opgelost. Dit is een denkfout volgens mij. Nergens heb ik ooit het verband gelegd tussen een goede inzet van alle mogelijke "gereedschappen", waaronder de persoon van de maatschappelijk werker zelf, en een resultaat. Ik heb wel gezegd dat als een maatschappelijk werker zijn gereedschap goed inzet (en voorwaarde is dus dat hij erover beschikt en dat is de rol van het onderwijs), hij een goed maatschappelijk werker is.

Verder ben ik er ook van overtuigd dat het soms nodig is om zowel inductie als deductie te gebruiken. Vele goede maatschappelijk werkers zullen al doende, beschikkend over een goede gereedschapskist, een breder perspectief krijgen op hun vak doorheen succesverhalen én ontgoochelingen. En ook, niet te onderschatten, doorheen hun persoonlijke levensverhaal en groei. Want ook dat bepaalt uiteraard het instrument „je eigen persoon wat je inzet.“

Kris Raemdonck

HEEFT DE VERZAKELIJKING AL TOEGESLAGEN?

Een Brusselse denktank van gelijkgezinden zwengelt het debat aan?

In samenwerking met HUB, BWR en CAW Archipel werd in juni 2012 het Symposium „Recht-op maatschappelijk werk?!“ georganiseerd: „Emancipatie van de cliënt... maar hoe emanciperen we ons zelf als maatschappelijk werkers?“

In navolging wordt op vraag van mensen uit het werkveld een stuurgroep sociaal werk georganiseerd met zowel hogescholen (opleiding sociaal werk) als unief (master sociaal werk) en mensen uit het werkveld. Dit om samen na te denken en te zoeken wat te doen om de „kern“ van het sociaal werk helder te krijgen en in actie te komen. Op die manier streven we ernaar om het sociaal werk, het werken met mensen en structuren alsook de samenleving vorm te geven. De tandem armoede (OED en ED) van Samenlevingsopbouw Brussel is door Hilde Bloemen van de KHLeuven uitgenodigd om hieraan deel te nemen.

De centrale insteek van deze Brusselse denktank is de verzakelijking die zich als een sluipend gif in onze instellingen en diensten nestelt. Deze verzakelijking heeft vele gezichten en vindt haar oorsprong in het geloof dat een betere organisatie van de zorg ook zal leiden tot de oplossing van een diversiteit van problemen. We zien dit terugkomen in het onderwijs maar ook in de gezondheidszorg, de bijzondere jeugdzorg, de gehandicaptenzorg, de ouderenzorg en binnen het algemeen welzijnswerk.

Talent in Beweging Foto: Moustapha Samlali

De overheid en verantwoordelijken uit de verschillende sectoren blijven ervoor kiezen en erin geloven dat door een betere organisatie (en dit wordt dikwijls ook geassocieerd met schaalvergroting) ook de zorg voor mensen zal verbeteren. Maar is dit wel zo? Deze evolutie heeft heel wat gevolgen voor de hulpverlening aan de basis, de docent in het onderwijs, de gebruiker van diensten. In de literatuur is al heel wat geschreven i.v.m. dit onderwerp. Ook in de praktijk bestaan heel wat voorbeelden. Het is vooral de bedoeling om duidelijk te maken wat verzakelijking met organisaties maar vooral met (kwetsbare) mensen doet. Door het verzamelen van getuigenissen uit diverse sectoren wil men de niet bedoelde maar veelal nefaste gevolgen van de verzakelijking blootleggen en zo een maatschappelijk debat mee aanzwengelen."

TOT SLOT.

In deze uiteenzetting gingen we dieper in op de positie en de finaliteit van het sociaal werk. Uit de vier initiatieven blijkt het belang van ten eerste Een degelijke opleiding sociaal werk en ten tweede de maatschappelijke rol die een sociale school (bestuur, docenten, studenten) kan opnemen als open leerplek met plaats voor co-creatie, uitwisselen van meningen, uitdragen van een ideologie. (MW.)

Referenties

Van Vlierberghe, T., Kiekens, M., De Kelder, J., Goris, B., Raemdonk, K.,... , & Dewispelaere, J. (2012). *Bezorgde brieven. Verzakelijking, een sluipend gif. Oikonde Leuven*, 41(3), 16-19.

Talent in Beweging · Foto: Irène Deneuille